

Цивільне право і цивільний процес; сімейне право

УДК 347.961

Миць Олена Євгенівна

ад'юнкт кафедри цивільно-правових дисциплін

Львівського державного університету внутрішніх справ

Myts Olena

Adjunct of the

Lviv State University of Internal Affairs

ORCID: 0009-0007-9284-089X

ДЖЕРЕЛА СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НОТАРІУСА

SOURCES OF PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE OF THE NOTARY

***Анотація.** Вступ. Професія нотаріуса відіграє важливу роль у забезпеченні правової стабільності та довіри до правової системи в багатьох країнах, включаючи Україну. Як професійні представники, нотаріуси відповідають за надання послуг з нотаріального посвідчення документів, завірення підписів та інших правових дій, що мають вирішальне значення для особистих та комерційних справ громадян і бізнесу.*

Однак з міркувань високої відповідальності та складності нотаріальної діяльності, нотаріуси можуть стикатися з ризиками, пов'язаними з помилками, збитками або скаргами з боку клієнтів. Ці ризики можуть мати серйозні фінансові та репутаційні наслідки для нотаріусів, що підкреслює необхідність належного захисту їхніх інтересів.

Одним із широко використовуваних і ефективних інструментів захисту професійної відповідальності нотаріуса є страхування. Страхування професійної відповідальності надає нотаріусам фінансовий захист та покриття витрат, пов'язаних з вирішенням спорів та компенсацією збитків, які можуть виникнути в процесі їхньої професійної діяльності, і таким чином допомагає уникнути серйозних фінансових та юридичних наслідків, а також забезпечує збереження їхньої репутації та довіри клієнтів.

Страхування професійної відповідальності нотаріуса є важливим елементом забезпечення якості нотаріальних послуг та захисту інтересів клієнтів. Джерелами такого страхування можуть бути страхові компанії, які спеціалізуються на страхуванні професійної відповідальності, або спілки нотаріусів, які можуть надавати своїм членам можливість вступати до спільних страхових програм. Для отримання страхового поліса нотаріус повинен надати докази своєї кваліфікації та відсутності попередніх випадків порушення професійних стандартів. Страховий поліс може покривати витрати на відшкодування збитків, заподіяних клієнтам, внаслідок помилок або недбалості нотаріуса.

Крім того, страхування професійної відповідальності може включати інші види покриття, такі як захист від судових позовів, відшкодування витрат на юридичні консультації та інші витрати, пов'язані з правовими процедурами. Важливо зазначити, що страхування професійної відповідальності не є обов'язковим для нотаріусів, але воно може бути вимогою від окремих клієнтів або умовою для отримання ліцензії на здійснення нотаріальної діяльності. В цілому, страхування професійної відповідальності є важливим інструментом для забезпечення якості нотаріальних послуг та захисту прав та інтересів клієнтів.

Мета. Метою дослідження є детальний аналіз чинних джерел договору страхування професійної відповідальності нотаріуса та визначення їх особливостей.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення регулювання договору страхування професійної відповідальності нотаріуса; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що проводять свої науково-практичні дослідження у сфері страхування, а саме щодо страхування професійної відповідальності нотаріуса.

Під час наукового дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичний (для загальної характеристики видів страхування цивільно-правової відповідальності); порівняльно-правовий (зіставлення систем формування джерел страхування професійної відповідальності нотаріусів на прикладі зарубіжних країн), аналізу та синтезу (систематизація, узагальнення та комплексне вивчення зарубіжного та вітчизняного законодавства, яке регулює особливості страхування професійної відповідальності нотаріусів); формально-логічний (у процесі узагальнення результатів дослідження та формулювання висновків).

Результати. У даній науковій статті були розглянуті різні аспекти щодо джерел страхування відповідальності нотаріуса. Дослідження вказують на те, що обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів є необхідним і важливим елементом їх професійної діяльності.

Перспективи. У майбутньому для вирішення цих проблем пропонується зацентувати увагу на розгляді альтернативних джерел страхування, вдосконалення стандартів і правил страхування, а також спрощення процедур стягнення страхових вимог. Це допоможе забезпечити ефективне

страхове покриття для нотаріусів і захист їх відповідальності та майнових ризиків.

Ключові слова: *страхування професійної відповідальності, нотаріус, ліцензія, страхова компанія, страхування ризику.*

Summary. *Introduction. The notary profession plays an important role in ensuring legal stability and trust in the legal system in many countries, including Ukraine. As professional representatives, notaries are responsible for providing services for notarization of documents, certification of signatures and other legal actions that are crucial for personal and commercial affairs of citizens and businesses.*

However, due to the high responsibility and complexity of notarial activity, notaries may face risks related to errors, losses or complaints from clients. These risks can have serious financial and reputational consequences for notaries, underscoring the need to properly protect their interests.

One of the widely used and effective tools for protecting notary public liability is insurance. Professional liability insurance provides notaries with financial protection and coverage of costs related to the resolution of disputes and compensation for losses that may arise in the course of their professional activities. It helps notaries avoid serious financial and legal consequences, ensures the preservation of their reputation and trust of clients.

Professional liability insurance of a notary is an important element of ensuring the quality of notary services and protecting the interests of clients. The sources of such insurance may be insurance companies that specialize in professional liability insurance or notary associations that may provide their members with the opportunity to join joint insurance programs. In order to obtain an insurance policy, a notary must provide evidence of his qualifications and the

absence of previous cases of violation of professional standards. The insurance policy can cover the cost of indemnifying the damages caused to the clients due to errors or negligence of the notary public.

In addition, professional indemnity insurance may include other types of coverage, such as protection against lawsuits, reimbursement of legal fees and other costs associated with legal proceedings. It is important to note that professional indemnity insurance is not mandatory for notaries, but it may be a requirement of individual clients or a condition for obtaining a notary license. In general, professional liability insurance is an important tool for ensuring the quality of notarial services and protecting the rights and interests of clients.

Purpose. The purpose of the study is a detailed analysis of current sources of the notary professional liability insurance contract and determination of their features.

Materials and methods. The research materials are: 1) regulatory and legal support for the regulation of the notary's professional liability insurance contract; 2) the works of domestic and foreign authors conducting their scientific and practical research in the field of insurance, namely in relation to notary professional liability insurance.

The following scientific methods were used during the scientific research: theoretical (for a general description of the types of civil liability insurance); comparative legal (comparison of systems of formation of sources of professional liability insurance of notaries on the example of foreign countries), analysis and synthesis (systematization, generalization and comprehensive study of foreign and domestic legislation, which regulates the features of professional liability insurance of notaries); formal-logical (in the process of summarizing research results and formulating conclusions).

Results. In this scientific article, various aspects regarding sources of notary liability insurance were considered. Studies indicate that mandatory civil liability insurance of private notaries is a necessary and important element of their professional activity.

Discussion. In the future, in order to solve these problems, it is proposed to focus on consideration of alternative sources of insurance, improvement of insurance standards and rules, as well as simplification of procedures for collection of insurance claims. This will help provide effective insurance coverage for notaries and protect their liability and property risks.

Key words: *professional liability insurance, notary public, license, insurance company, risk insurance.*

Постановка проблеми. Вплив ринкового реформування вітчизняної економіки на систему страхування є суттєвим, оскільки ця система знаходиться в активному розвитку і виконує важливу функцію забезпечення фінансово-економічної стійкості та зменшення навантаження на державну фінансову систему шляхом компенсаційних виплат. Сучасні умови соціальної та бізнес-активності недвозначно підтверджують необхідність страхування, оскільки воно є найбільш зручним та гнучким інструментом для швидкого відшкодування збитків і втрат, що виникають в різних сферах життєдіяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематикою страхування професійної відповідальності у своїх дослідженнях займалися такі автори як: В.М. Бондарева [4], дослідження особливостей організації та функціонування англосаксонського нотаріату; В.М. Никифорак [8], охарактеризував страхування професійної відповідальності в Україні; С.С. Осадець [9], виокремлює теоретичні характеристики особливостей

страхування; С. Хімченко, Т.В. [13], обґрунтовано деякі питання цивільної відповідальності нотаріуса; Яворська [14], дослідження організації та особливостей надання страхових послуг та ін.

Формування цілей статті: Основним завданням проведення даного науково-практичного дослідження є аналіз чинних джерел договору страхування професійної відповідальності нотаріуса та визначення особливостей джерел.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: 1) нормативно-правове забезпечення регулювання договору страхування професійної відповідальності нотаріуса; 2) праці вітчизняних та зарубіжних авторів, що проводять свої науково-практичні дослідження у сфері страхування, а саме щодо страхування професійної відповідальності нотаріуса.

Під час наукового дослідження було використано наступні наукові методи: теоретичний (для загальної характеристики видів страхування цивільно-правової відповідальності); порівняльно-правовий (зіставлення систем формування джерел страхування професійної відповідальності нотаріусів на прикладі зарубіжних країн), аналізу та синтезу (систематизація, узагальнення та комплексне вивчення зарубіжного та вітчизняного законодавства, яке регулює особливості страхування професійної відповідальності нотаріусів); формально-логічний (у процесі узагальнення результатів дослідження та формулювання висновків).

Виклад основного матеріалу. Аналіз правових норм, що регулюють страхові правовідносини, результати вивчення відповідної юридичної літератури стали підставою для віднесення страхування професійної відповідальності до майнового страхування, зокрема до різновиду страхування цивільної відповідальності. Прийнято виділяти два види страхування цивільно-правової відповідальності, а саме:

– страхування ризику відповідальності за зобов'язаннями з відшкодування шкоди, завданої страхувальником (страхування відповідальності);

– страхування ризику відповідальності за порушення умов договору [14, с. 24].

Після аналізу чинного законодавства стає очевидним, що страхування професійної відповідальності не є окремим видом страхування, хоча на сучасному етапі існують об'єктивні передумови для виділення його як самостійного виду страхування, з урахуванням його специфічних особливостей і характерних ознак, що відрізняють його від інших видів страхування. Страхування професійної відповідальності об'єднує різні види страхування майнових інтересів осіб, які, виконуючи свою професійну діяльність, можуть завдати матеріальної шкоди третім особам.

Страхування відповідальності спрямоване на захист як майнових прав постраждалих осіб, що виникають внаслідок дій або бездіяльності страхувальника, так і на захист фінансового стану самого страхувальника. Завдяки наявності страхового полісу, компенсація збитків постраждалим гарантується страховою компанією і не залежить від фінансової здатності страхувальника [9, с. 36].

Особливістю страхування відповідальності є те, що об'єктом страхування не є конкретна особиста власність громадян або власність організацій, як у майновому страхуванні, а також ненастання певних подій, пов'язаних з життям і працездатністю громадян, як у особистому страхуванні. В об'єкті страхування відповідальності перед третіми особами, а також економічні і майнові інтереси осіб, які можуть потенційно завдати шкоди, індивідуально виражаються у конкретних сумах. Страхування

відповідальності передбачає можливість заподіяння шкоди як здоров'ю, так і майну третіх осіб.

Особливостями страхування професійної відповідальності є наступні:

1. Нерідко проходить значний період часу (кілька років) між допущенням помилки або неточності страхувальником, фактом нанесення збитку, часом фактичного його виявлення страхувальником і визначенням суми понесеного збитку. Протягом цього часу інфляція може звести нанівець розмір встановленого за договором ліміту відповідальності, або страховик, який видав поліс, може зникнути з ринку з різних причин (банкрутство, злиття з іншою компанією, відхід з ринку і т.п.);

2. Поліси базуються на принципі заявлених збитків, таким чином страховики обмежують свою відповідальність, відсікаючи довготривалі збитки;

3. Має місце переважно досудовий або позасудовий спосіб врегулювання претензій у зв'язку з бажанням страхувальника запобігти розголошенню обставин справи і мінімізувати збиток своєї ділової репутації, що часто суперечить інтересам страхової компанії, що віддає перевагу судовий розгляд претензії і зниження суми позову [8, с. 69-70].

У глобальній практиці існує кілька систем формування джерел страхування професійної відповідальності нотаріусів, які можна поділити на три типи. Перший тип - індивідуальне страхування, коли сам нотаріус звертається до страхової компанії (така практика існує в Німеччині, Фінляндії, Нідерландах, Японії та Бразилії). Другий тип - самострахування, коли нотаріуси об'єднуються в товариства взаємного страхування (це популярна практика в Канаді, Великій Британії, ПАР та Австралії). Третій тип - колективне страхування, коли нотаріальна асоціація (нотаріальний орден або фонд страхування нотаріусів) вступає у відносини зі страховою

компанією та захищає інтереси своїх членів щодо укладання договору страхування професійної відповідальності (цей підхід застосовується в Данії, США, Бельгії, Швеції та провінції Квебек у Канаді) [7].

Наприклад, у Німеччині кожен нотаріус укладає індивідуальний договір страхування, але окрім цього нотаріальна палата зобов'язана укласти додатково два групових договори страхування на кожного нотаріуса, щоб забезпечити його додатковим покриттям на певну суму для кожного страхового випадку. Всі нотаріальні палати Німеччини добровільно створили спеціальний фонд, який призначений для покриття збитків, що можуть виникнути через дії нотаріусів. Цей фонд використовується для покриття збитків, якщо сума покриття за груповими договорами страхування недостатня для повного компенсування завданої шкоди [6].

Французьке страхове законодавство представлене "Страховим кодексом", який був прийнятий у 1976 році [12]. Цей кодекс включає правові норми, розділені на три частини: закони, постанови уряду та вимоги інших адміністративних органів. У Франції поєднуються державне регулювання та саморегулювання страхування. Протягом тривалого часу в цій країні відсутній був орган контролю й нагляду в сфері страхування. Проте у 1989 році було створено Комісію з контролю за страхуванням, яка відповідає за перевірку фінансової звітності страхових компаній, контроль над формуванням технічних резервів та оцінку фінансової стійкості. Державний орган, що має назву Комісія з контролю за соціальним страхуванням, відповідає за контроль медичного страхування в Франції. Для страхування професійної відповідальності нотаріусів передбачено створення центральних та регіональних гарантійних кас, які мають статус юридичних осіб та діють на підставі спеціальних положень.

Орден нотаріусів провінції Квебек має свої правила та норми професійної практики, які забезпечують високу якість нотаріальних послуг для населення. Проте, незважаючи на контроль, іноді можуть виникати професійні помилки, що можуть завдати шкоду третім особам.

З метою захисту населення та забезпечення компенсації в разі завданої шкоди, Кодекс професій провінції Квебек зобов'язує всі професійні ордени вимагати від своїх членів страхування професійної відповідальності. В провінції Квебек орден нотаріусів створив обов'язковий Фонд страхування професійної відповідальності нотаріусів, до якого належать усі нотаріуси. Цей фонд має окреме майно, що використовується лише для страхування професійної відповідальності.

Україна використовує інший підхід до страхування професійної відповідальності нотаріусів. Згідно із Законом «Про нотаріат», приватні нотаріуси повинні мати страховку своєї професійної відповідальності у страховій компанії з відповідною ліцензією. В разі завданої шкоди приватні нотаріуси несуть повну відповідальність за компенсацію. Зазвичай формою відшкодування є відшкодування збитків, але деякі дослідники вважають, що стягнення штрафної неустойки також є виправданою формою відповідальності для нотаріусів.

Страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса є обов'язковим видом страхування згідно з пунктом 45 частини 1 статті 7 Закону України "Про страхування". Зобов'язання застрахувати цю відповідальність передбачено статтею 28 Закону України "Про нотаріат". Ця стаття вказує, що приватний нотаріус повинен укласти договір страхування цивільно-правової відповідальності до початку зайняття приватною нотаріальною діяльністю з метою забезпечення відшкодування шкоди, завданої внаслідок нотаріальних дій, пов'язаних з виконанням функцій

державного реєстратора прав на нерухоме майно відповідно до Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень".

До 2017 року нотаріуси мали можливість самостійно укладати свої власні договори страхування цивільно-правової відповідальності, враховуючи загальні вимоги законодавства, зокрема, статті 27 та 28 Закону "Про нотаріат". У більшості випадків, умови цих договорів визначалися сторонами - страховиком та страхувальником, на їх власний розсуд. Це призводило до значних відмінностей між різними страховими компаніями та страхувальниками. Однак уряд України прийняв рішення припинити цю практику та затвердив Типовий договір обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності нотаріусів. Цей типовий договір є додатком до Порядку і правил проведення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 624.

Цей указ було ухвалено урядом України на основі повноважень, передбачених частиною 2 статті 7 Закону України "Про страхування", яка надає Кабінету Міністрів України право встановлювати порядок та правила проведення обов'язкового страхування, форми типового договору, розміри страхових сум та максимальні розміри страхових тарифів та інше [2].

Постанова № 624 визначає страхувальника, страховиків, предмет договору страхування, страхові ризики та випадки, виключення зі страхових випадків, мінімальний розмір страхової суми та максимальний розмір страхового тарифу, процедуру зміни та припинення дії договору, умови страхового відшкодування, причини відмови у страховому відшкодуванні, права та обов'язки сторін і відповідальність за невиконання або неналежне виконання умов договору та інші умови.

Також уряд прийняв рішення, що введення типового договору обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів сприятиме уніфікації умов страхових угод, які укладаються між приватними нотаріусами та страховиками.

Отже, згідно з чинним законодавством України, приватні нотаріуси зобов'язані страхувати свою професійну відповідальність. Подробиці процесу обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса містяться в "Порядку і правилах проведення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса", які були затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 року № 624 [10]. Ці правила визначають механізм обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів під час виконання ними нотаріальних та/або інших дій. Це обов'язкове страхування стосується відповідальності, яку нотаріуси несуть згідно з законом. Держава не несе відповідальності за шкоду, заподіяну неправомірними діями приватних нотаріусів під час здійснення нотаріальної діяльності, тому кожен приватний нотаріус повинен страхувати свою професійну відповідальність у страхової компанії з відповідною ліцензією.

Відповідно до цього Положення, предметом договору обов'язкового страхування відноситься до майнових інтересів, які узгоджуються з законом і пов'язані з обов'язком страхувальника компенсувати шкоду, завдану третім особам в результаті вчинення нотаріальних або інших дій, або недбалості страхувальника [10].

Згідно з Законами України "Про ліцензування видів господарської діяльності" та "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг", страхування є одним з видів господарської діяльності, яке потребує ліцензування. Ліцензії видаються ліцензіатам, що відповідають

вимогам та відповідно зареєстровані. Проте, ліцензія може бути анульована відповідно до законодавства [1; 3].

Отже, договори обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності нотаріусів можуть укладати лише страховики, які мають відповідну ліцензію.

Щодо змісту договору, він має безумовно відповідати типовому договору, який є додатком до постанови № 624. Проте сторонам також надається право конкретизувати умови цього договору згідно зі статтею 179 Господарського кодексу України [5].

Серед важливих умов договору, окрім його предмету, виділяють страховий випадок, що передбачає виплату страхової суми страховиком у разі настання такого випадку. Також важливими елементами є розмір страхової суми, яка визначає максимальну виплату, розмір страхового платежу та його строки, строк дії договору та інші умови, що визначаються актами цивільного законодавства. Установлення страхової суми відбувається за згодою обох сторін, проте вона не може бути меншою, ніж тисяча мінімальних розмірів заробітної плати.

У рамках договору обов'язкового страхування страхові ризики включають можливу майнову шкоду, яка може бути заподіяна третім особам через незаконні дії або недбалість страхувальника під час виконання нотаріальних та/або інших дій протягом терміну дії страхового договору.

Ознаками страхового ризику є:

- Необхідність страхування. Існує потенційна загроза або ризик виникнення події, яка може призвести до фінансових втрат або збитків для застрахованої особи.

- Несподіваність. Страховий ризик пов'язаний з непередбачуваними подіями, які можуть статися в майбутньому.

- **Випадковість.** Страховий ризик залежить від випадкових обставин, які не можуть бути повністю контрольовані або передбачені.

- **Можливість кількості.** Існує можливість, що багато людей або об'єктів можуть бути втягнуті в страхову подію, що призводить до значних витрат.

- **Вимірюваність.** Страховий ризик повинен бути вимірюваним або оцінюваним з точки зору ймовірності та потенційних фінансових наслідків.

- **Об'єктивність.** Оцінка страхового ризику повинна базуватися на об'єктивних фактах, статистиці, досвіді та інших даних, що допомагають визначити ймовірність настання події.

- **Передача ризику.** Страхувальник передає ризик страховикові через укладення договору страхування, де страховик зобов'язується відшкодувати збитки в разі настання страхової події.

Якщо сталася ситуація, коли третій особі завдана майнова шкода через незаконні дії або недбалість страхувальника під час виконання нотаріальних та/або інших дій, яка трапилася протягом дії договору обов'язкового страхування, це вважається страховим випадком. Існує кілька способів підтвердження страхового випадку: судовим рішенням, що набрало законної сили, або письмовою вимогою (претензією), яку визнав і прийняв страхувальник.

Важливо враховувати, що деякі події не вважаються страховими випадками. Наприклад, якщо особа, що звернулася до нотаріуса, надала неправдиву інформацію щодо будь-якого питання, пов'язаного з виконанням нотаріальних та/або інших дій, або надала недійсні або підроблені документи. Також не вважаються страховими випадками ситуації, коли особа, яка звернулася до нотаріуса, не повідомила про наявність або відсутність

осіб, прав чи інтересів, які можуть бути пов'язані з нотаріальною та/або іншою дією, щодо якої звернулася особа.

Важливим аспектом, який визначаний постановою № 624, є максимальний розмір страхового тарифу на один рік страхування. Згідно з цим розпорядженням, розмір страхового тарифу складає:

0,3% від страхової суми, якщо договір обов'язкового страхування не передбачає франшизу;

0,1% від страхової суми, якщо договір обов'язкового страхування передбачає франшизу.

Варто відзначити, що розмір франшизи (частки збитків, які не підлягають відшкодуванню страховиком) встановлюється за згодою сторін у договорі обов'язкового страхування, проте не може перевищувати 5% від страхової суми [10].

Одним з найважливіших питань, що виникають у страхувальників при укладанні договору, є розмір страхового платежу.

У договорі можуть бути враховані інші фактори, які мають значення.

Термін дії договору встановлюється сторонами, проте не може бути меншим за один рік.

Типовий договір детально розглядає процедуру та умови страхового відшкодування.

Варто відмітити, що договором передбачено два альтернативних способи страхового відшкодування: судовий та позасудовий. Перший спосіб зазначено перед другим через його більшу поширеність на практиці.

Висновок. Отже, обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів є важливою складовою їх професійної діяльності, а Порядок і правила проведення цього страхування визначають

умови, процедуру, страхові суми, франшизи та інші аспекти, що стосуються цього виду страхування.

У даній науковій статті були розглянуті різні аспекти щодо джерел страхування відповідальності нотаріуса. Дослідження вказують на те, що обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності приватних нотаріусів є необхідним і важливим елементом їх професійної діяльності.

Одним з основних джерел страхування є Порядок і правила проведення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса, які були затверджені постановою Кабінету Міністрів України. Цей документ визначає умови та процедуру страхування, а також страхові суми, франшизи та інші важливі аспекти.

Крім того, нотаріуси, які ведуть приватну нотаріальну діяльність, можуть бути страхувальниками. Це важливо, оскільки це надає їм можливість захистити свою відповідальність та майнові інтереси у випадку виникнення страхового випадку.

Варто відзначити, що страхування відповідальності нотаріуса пов'язане з певними проблемами. Висока вартість страхування та обмежена доступність страхових полісів можуть ускладнити процес забезпечення необхідного покриття. Крім того, складність визначення страхового випадку та обмеження покриття можуть впливати на ефективність страхового захисту.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Головним джерелом страхування професійної відповідальності нотаріуса є договір, який укладається до початку його діяльності.

Договір про страхування цивільно-правової відповідальності нотаріуса має важливе значення. Цей договір забезпечує захист інтересів нотаріуса та третіх осіб, які можуть зазнати збитків внаслідок дій або бездіяльності нотаріуса.

Завдяки цьому договору, нотаріус має можливість відшкодувати збитки, які можуть виникнути в результаті помилок, недбалості або інших недоліків у своїй професійній діяльності. Це дозволяє забезпечити довіру до нотаріальних послуг і зміцнити репутацію нотаріуса.

Договір про страхування цивільно-правової відповідальності нотаріуса також важливий для захисту інтересів клієнтів нотаріуса. В разі завдання збитків третім особам через дії або бездіяльність нотаріуса, цей договір дозволяє забезпечити відшкодування збитків та компенсацію зазіхань на права та інтереси клієнтів.

Таким чином, договір про страхування цивільно-правової відповідальності нотаріуса є необхідним інструментом для забезпечення фінансової захищеності нотаріуса та зацікавлених сторін у разі виникнення непередбачуваних подій або помилок у нотаріальній діяльності.

У майбутньому для вирішення цих проблем пропонується зацентувати увагу на розгляді альтернативних джерел страхування, вдосконалення стандартів і правил страхування, а також спрощення процедур стягнення страхових вимог. Це допоможе забезпечити ефективне страхове покриття для нотаріусів і захист їх відповідальності та майнових ризиків.

Література

1. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (дата звернення: 09.05.2023)
2. Про страхування : Закон України від 06.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text> (дата звернення: 09.05.2023)

3. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 07.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (дата звернення: 09.05.2023)
4. Бондарева М. В. Англосаксонський нотаріат: особливості організації та функціонування. *Університетські наукові записки*. 2006. № 3-4. С. 153-159.
5. Господарський кодекс України від 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 09.05.2023)
6. Про заснування федерального відомства з нагляду за страховою діяльністю : Закон Німеччини 1991 р. URL: http://www.plam.ru/shpori/strahovoe_pravo/p54.php (дата звернення: 09.05.2023)
7. Ільїна Ю.П. Особливості правового статусу нотаріуса у деяких зарубіжних країнах. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2013. № 5. С. 148-152.
8. Никифорак В.М. Страхування професійної відповідальності в Україні. *Тези доповідей і наукових повідомлень науково-практичної конференції «Проблеми і перспективи розвитку та реалізації законодавства України»*. К. : Ін-т держави і права НАН України. 2001. С. 68-70.
9. Осадець С.С. Страхування: підручник. Вид. 2-ге, [перероб. і доп.]. К. : КНЕУ, 2002. 599 с.
10. Порядок і правила проведення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватного нотаріуса : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 № 624. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/624-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.05.2023)

11. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 1993. № 39. Ст. 383.
12. Страховий кодекс Франції. URL: <http://www.vevivi.ru/best/Strakhovoi-rynok-Frantsii-ref82390.html> (дата звернення: 09.05.2023)
13. Хімченко С. Особливості цивільної відповідальності нотаріуса. *Нотаріат для вас*. 2010. № 3. С. 81-85.
14. Яворська Т.В. Страхові послуги : навчальний посібник. Київ : Знання, 2008. 350 с.

References

1. "On Licensing of Types of Economic Activity": Law of Ukraine dated March 31, 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19#Text> (access date: 05/09/2023)
2. "On Insurance": Law of Ukraine dated May 6, 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр#Text> (access date: 05/09/2023)
3. "On financial services and state regulation of financial services markets": Law of Ukraine dated January 7, 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2664-14#Text> (access date: 05/09/2023)
4. Bondareva M. V. Anglo-Saxon notary: peculiarities of organization and functioning. *University scientific notes*. 2006. No. 3-4. P. 153-159.
5. Economic Code of Ukraine dated 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (access date: 05/09/2023)
6. The "On the establishment of a federal agency for the supervision of insurance activities": German Law of 1991. URL: http://www.plam.ru/shpori/strahovoe_pravo/p54.php (access date: 05/09/2023)

7. Ilyina Yu.P. Peculiarities of the legal status of a notary in some foreign countries. Scientific Bulletin of the International Humanitarian University. Ser.: Jurisprudence. 2013. No. 5. P. 148-152.
8. Nikyforak V.M. Professional liability insurance in Ukraine. Abstracts of reports and scientific reports of the scientific and practical conference "Problems and prospects of the development and implementation of the legislation of Ukraine". K.: Institute of State and Law of the National Academy of Sciences of Ukraine. 2001. P. 68-70.
9. Osadets S.S. Insurance : a textbook. Kind. 2nd, [edit. and additional]. K. : KNEU, 2002. 599 p.
10. The procedure and rules for compulsory civil liability insurance of a private notary : Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 19, 2015. No. 624. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/624-2015-%D0%BF#Text> (access date: 05/09/2023)
11. About notary : Law of Ukraine dated September 2, 1993 No. 3425-XII. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR). 1993. No. 39. Article 383.
12. Insurance Code of France. URL: <http://www.vevivi.ru/best/Strakhovoi-rynok-Frantsii-ref82390.html> (access date: 05/09/2023)
13. Khimchenko S. Peculiarities of civil liability of a notary public. Notary for you. 2010. No. 3. P. 81-85.
14. Yavorska T.V. Insurance services : a study guide. Kyiv : Znannia, 2008. 350 p.